

SPRING *TIJ*

Colofon

ISBN: 978 94 6365 224 7

1e druk 2020

© 2020, Wilma G. Tiemersma-Veenstra

Exemplaren zijn te bestellen bij de schrijfster of bij de uitgeverij

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Vormgeving binnenwerk: Evelien Veenstra

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

SPRINGTIIJ

Wilma G. Tiemersma-Veenstra

*Ga een verbond aan met wat echt in je is, met dat
wat je uitdaagt, met dat wat naar heelheid verlangt,
ga moedig op zoek naar het mysterie in je.*

Karl Rahner

Inhoudsopgave

Inleiding	9
‘Vader weet waarheen, en ik weet nog van niets’	13
Rauw op ons dak	16
Wad-herinneringen	23
Begin van een zoektocht	24
Verlangen	42
Geloven met al je zintuigen	45
Stil in mij...	53
Herbronnen	56
Levensbeschouwing aan tafel	61
Gebeden en gedichten	65
Verhaal naar Toon Tellegen	115

Inleiding

Al jaren loop ik met de wens om een boekje te maken van al die gedachten, gedichten en beelden die mij vergezellen.

Toch was er altijd wel iets dat mij tegenhield.

Woorden uit Psalm 131 houden mij een spiegel voor:

*Heer, niet trots is mijn hart,
niet hoogmoedig mijn blik,
ik zoek niet wat te groot is
voor mij en te hoog gegrepen...*

Nu ik 60 jaar word, is het gewoon tijd om wat op papier te zetten.

Alweer negen jaar werk ik als predikant in de twee doopsgezinde gemeenten Rottevalle-Witveen en Surhuisterveen, en al vanaf 1999 als geestelijk werker. Dat werk *doet* wat met je als mens, en zeker ook met je geloof. Ook als voormalig docent levensbeschouwing cirkelde mijn vak rond godsdienst, geloof en levensvragen. Waar is het ooit begonnen, die nieuwsgierigheid naar geloof – of misschien is het beter te zeggen: de interesse naar ons (oer)begin en einde; naar wat mensen drijft in

het overbrengen van verhalen, ons zoeken naar zin en authenticiteit, en de gerichtheid op de/het Ander(e)?

Dit boekje is een persoonlijke biografie over omgaan met verlies en mijn spirituele levensweg. Mijn verlangen om hierover iets op papier te zetten, is nu werkelijkheid geworden en ik hoop ook anderen hiermee te inspireren.

Nog steeds ben ik onderweg in mijn leven, mijn pelgrimage is nog niet ten einde. Zoeken naar zielenrust heeft gaandeweg plaatsgemaakt voor steeds vaker laven aan de bron. Bij het ouder worden merk ik dat er meer mildheid en rust komt.

Zoals de psalm verdergaat:

*Nee, ik ben stil geworden,
ik heb mijn ziel tot rust gebracht.
Als een kind op de arm van zijn moeder,
als een kind is mijn ziel in mij.*

Nieuwe Bijbel Vertaling (NBV)

Maar zover is het dus nog niet.

De afbeelding van de omslag is gemaakt aan zee, waar je de draaiingen van de golven en de schelpen en stenen in teer voor altijd vereeuwigd ziet. Telkens als ik op een eiland kom en de geuren van het wad, zilte lucht en teer in mij opneem, de meeuwen hoor en op het strand loop, komt er iets van ‘het kind in mij’ naar boven.

Dan valt tijd en druk weg, ik voel me lichter, vrijer, ja... als een kind.

Het heeft ongetwijfeld met prettige herinneringen uit mijn kindertijd te maken.

Ik heb de foto zo bewerkt dat de kleuren van de lucht, de zee en het zand erin terugkomen. Teer staat in dit beeld voor het contrast, het tegennatuurlijke, de zwarte kant(en) in ons bestaan waar ieder mens vroeg of laat mee te maken krijgt.

Mijn boekje heeft uiteindelijk de titel ‘*Springtij*’ gekregen.

Springtij is een natuurverschijnsel dat tweeweke-lijks optreedt als zon, maan en aarde op één lijn staan en de aantrekkingskracht het grootst is, waarbij het verschil tussen eb en vloed maximaal is.

Voor mij staat het in deze titel als metafoor voor de hoogten en diepten in ons leven.

Het getij verbeeldt de aantrekking en afstoting in de natuur en ons menselijk leven, in geven en nemen, liefde en haat, opstaan en vallen, leven en dood.

Daarover gaat het ook in dit persoonlijk verhaal
over verlies en geloof.

Ik hoop dat dit boekje ook aanleiding zal zijn tot
gesprek over wat je drijft en gaande houdt in het
leven.

herinneringen
voor eeuwig in teer getemd
zichtbaar eb en vloed

‘Vader weet waarheen, en ik weet nog van niets’

Ik was een nakomertje, niemand had op mij gerekend.

Op 14 mei 1960 werd ik geboren. Zes jaar na de geboorte van mijn broer en negen jaar na mijn zus. Ik was welkom.

Mijn verhaal begint in mijn jonge kinderjaren. Een blij en fantasierijk kind was ik, tenminste, dat is mij verteld. Als jong meisje hield ik al van zingen en ‘performen’ en dat deed ik dan bijvoorbeeld staande op de tafel. Met het snoer van het strijkijzer in mijn hand als microfoon zong ik: *“Naar de kark, naar de kark, zei de dominee”* (uit: ‘Ik ben met Catoetje naar de Botermarkt gegaan’, Wim Sonneveld). Ik kende het hele liedje uit mijn hoofd. In een opstelschrift schreef ik toen ik 9 was: “Als ik eens juf was.” Beide beroepen, dominee en docent zijn uitgekomen.

Voor mijn ouders Geert en Geertje en ons gezin begon het halverwege de jaren vijftig financieel pas wat beter te gaan. Na een periode van wisselende, onzekere banen, kreeg mijn vader in 1954 een vast dienstverband bij de Technische dienst van de PTT. Hier kon hij zijn positie verbeteren door het jarenlang volgen van bedrijfscursussen, tot zijn overlijden in 1967.

Nadat mijn ouders hadden ingewoond bij mijn moeder haar ouders, kregen ze een eerste kleine woning toegewezen na de na-oorlogse woningnood. Na deze kleine woning verhuisden we enkele jaren later naar een flat in Leeuwarden. Voor mijn ouders een enorme verbetering! Maar omdat ik als kleuter de vrijheid van het speelflein had moeten inleveren voor een klein balkon op drie hoog, zat ik vaak al in de vroege ochtend als een klein vogeltje dat de buitenlucht zoekt, op het balkon achter het hek te zingen. Of zingend bij mijn vader achter op de fiets, met in elke fietstas een been. Veilig achterop, met mijn armen om zijn middel en mijn gezicht tegen zijn jas. Zijn geur rook vertrouwd, ik voelde mij veilig.

*Veilig achterop bij vader op de fiets
Vader weet de weg en ik weet nog van niets
Veilig achterop, ik ben niet alleen
Vader weet de weg, vader weet waarheen
Ik weet nog hoe het rook, ik weet nog hoe het was
Met m'n armen om 'm heen, m'n wang tegen z'n jas
Vader weet de weg en ik weet nog van niets
Veilig achterop bij vader op de fiets*

(Refrein uit het lied 'Veilig achterop', Paul van Vliet)

Rauw op ons dak

Maar het noodlot sloeg toe, want mijn vader stierf plotseling na een hartinfarct op 43-jarige leeftijd. Zijn lichamelijke gesteldheid was, nadat hij in 1943 als 20-jarige jongeman ziek uit Graz, Oostenrijk terugkeerde, nooit meer helemaal goed geworden. Hij werkte daar op last van de Duitsers voor de Arbeitseinsatz. Hij ging in de plaats voor zijn vader omdat mijn pake kostwinner was. Na enkele maanden kwam hij na zeer ernstig ziek te zijn geweest totaal verzwakt weer thuis. Daarna dook hij onder. In 1944 leerden mijn ouders elkaar kennen.

Het was een donkere dag, 2 februari 1967. Ik was bijna 7 en zat in de eerste klas van de lagere school. “Wilma, je mag naar huis!” zei de juf, en geheel onwetend huppelde ik vrolijk naar huis. Thuisgekomen waren de gordijnen dicht op klaarlichte dag!

Familie zat in een kring in de kamer... er was iets verschrikkelijks gebeurd!

In 2007 schreef ik dit gedicht en stuurde het naar mijn broer en zus:

Bijna 7

Huppelend uit het licht vandaan
en geheel onbevangen
ging ik het donker tegemoet

Hoe kon ik weten?
Hoe zou ik kunnen vergeten?

Als een ander kind uit het donker vandaan
en nooit meer onbevangen
ging ik de toekomst tegemoet

Hoe kon ik weten?
Hoe zou ik kunnen vergeten?

Veiligheid en basisvertrouwen waren wreed weggerukt uit mijn jonge kinderleven. Mijn moeder bleef radeloos achter met drie opgroeiende kinderen. In de beginperiode liep ze uit wanhoop wel eens weg, dan zag ze het niet meer zitten. Hoe moest ze verder?

Wat ik nog weet van die zwarte dag is dat mij verteld werd dat ‘pappe nu in de hemel’ was. Daar had ik wat aan! Het liedje dat ik had geleerd op zondagsschool klopte niet meer: “Daar gaat door alle landen, een trouwe kindervriend. Geen oog kan Hem aanschouwen, maar Hij ziet ieder kind.” Zou *hij* ook gezien hebben hoe bang ik was? Bang dat het noodlot nog eens zou toeslaan en ook mijn moeder dood zou gaan? Kwaad was ik, omdat ik niet wist waar mijn vader was gebleven! Ik mocht immers niet mee naar de begrafenis! Toen ik kort na de begrafenis met mijn moeder een keer zijn graf bezocht vroeg ik haar: “Als mamme doodgaat, mag ik dan wel mee?”

In de jaren die volgden dacht ik soms dat ik mijn vader zag lopen op de Nieuwestad en als ik bij vriendinnetjes thuis kwam, was het voor mij heel belangrijk wat voor vader erbij hoorde. De geuren van pijptabak en laurierdropjes zorgden jarenlang voor associaties met mijn vader.

De dood was al vaker in de familie langsgelopen. Enkele tantes waren jong weduwe gewor-

den en de dood bleef lange tijd als een schim ons gezin vergezellen. En hij kreeg een stem als de dominee langskwam en ik als tiener erbij werd geroepen. Met gewijde stem sprak de dominee in het grijze streepjespak. Een vreemde man die naar vieze sigaren rook.

In de hemel was niet alleen mijn pappe, echter ook een andere 'Vader', alleen dan een vreemde, onzichtbare, die mijn echte vader wreed had weggenomen!

Dat een leven 'zomaar', voor altijd afgelopen kon zijn... rauw op ons dak?!

'Nooit meer' werd een harde werkelijkheid.

Het verlies trok een zware wissel in ons gezin.

Wij, mijn zus, broer en ik, gingen alle drie op een eigen manier met dit traumatisch verlies om. We deelden het niet echt, ieder ging zijn eigen weg.

Echte communicatie daarover, was er niet in ons gezin.

Het woord 'pappe' werd door mijn broer lange tijd vermeden, het deed te zeer. Veel herinneringen had ik helaas niet meer aan mijn vader en soms werd ik mij dat weer op een pijnlijke manier bewust.

Rond mijn achttiende jaar was ik met mijn vriend (nu echtgenoot) bij mijn broer op bezoek in Amsterdam. Hij stond in de keuken haring

schoon te maken en ik vroeg hem: “Doe je dat zelf?”

“Ja”, zei hij, “dat deed pappe toch ook altijd.” Ik bevroor bijna ter plekke, het was de eerste keer dat hij het woord ‘pappe’ weer naar mij uitsprak.